Eduskunnan talousvaliokunta
TaV@eduskunta.fi

Lausuntopyyntö 20.10.2025

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi huoltovarmuuden turvaamisesta ja Huoltovarmuuskeskuksesta sekä turvavarastolain muuttamisesta (HE 145/2025 vp.)

Eduskunnan talousvaliokunta on pyytänyt aluehallintovirastoilta kirjallista asiantuntijalausuntoa. Aluehallintovirastot kiittävät mahdollisuudesta saada lausua hallituksen esityksestä valiokunnalle. Hallituksen esitys nähdään riittäväksi ohjaamaan ja tukemaan käytännön työtä – Käytännön teot ratkaisevat. Lupa- ja valvontavirasto tulee kehittämään varautumisen edistämistehtäväänsä varautumisen yhteistyöalueilla (YTA) huomioiden huoltovarmuuden näkökulman alueellisen varautumisen edistämisessä.

Pääviestimme:

- Alueellista ja vaikuttavaa huoltovarmuuden yhteistyötä on vahvistettava, seurattava ja kehitettävä myös jatkossa. Lupa- ja valvontaviraston, elinvoimakeskusten ja Huoltovarmuuskeskuksen on huolehdittava omalta osaltaan yhteistyössä toimivista rakenteista laadukkaan koordinoinnin toteuttamiseksi. Tilannekuvan välittäminen yhteistyön kehittämisessä alueilla on myös keskeistä.

- Varmuusvarastoitujen lääkkeiden, lääkinnällisten laitteiden, henkilösuojainten ja muiden sosiaali- ja terveydenhuollossa käytettävien tavaroiden käyttöönotossa ja jakelussa on varmistettava riittävä yhteistyö alueiden toimijoiden kanssa.

Perustelut

Alueellista ja vaikuttavaa huoltovarmuuden yhteistyötä on vahvistettava, seurattava ja kehitettävä myös jatkossa. Lupa- ja valvontaviraston, elinvoimakeskusten ja Huoltovarmuuskeskuksen on huolehdittava omalta osaltaan yhteistyössä toimivista rakenteista laadukkaan koordinoinnin toteuttamiseksi. Tilannekuvan välittäminen yhteistyön kehittämisessä alueilla on keskeistä.

Aluehallintovirastot pitävät kriittisenä, että alueellinen huoltovarmuuden yhteistyö rakennetaan varautumisen yhteistyöalueilla (YTA), joihin tulee kytkeä nykyiset ELVAR-toimikunnat. Yhteistyöalueiden keskeinen rooli perustuu lakiin Lupa- ja valvontavirastosta, jossa 13 §:ssä todetaan

> *Viraston tehtävänä on varautumisen alueellisen yhteistyön järjestäminen varautumisen yhteistyöalueilla. Varautumisen yhteistyöalueella tarkoitetaan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 35 §:ssä tarkoitettujen yhteistyöalueiden kanssa maantieteellisesti yhteneväisiä alueita.*

Aluehallintovirastot korostavat, että aluehallinnon uudistuksen jälkeen alueellista huoltovarmuutta ja siihen liittyvää varautumista kehitetään yhteistyössä Lupa- ja valvontaviraston, elinvoimakeskusten, hyvinvointialueiden sekä muiden alueellisten rakenteiden ja verkostojen kanssa. Lupa- ja valvontaviraston, elinvoimakeskusten ja Huoltovarmuuskeskuksen on omalta osaltaan yhteistyössä huolehdittava toimivista rakenteista laadukkaan koordinoinnin toteuttamiseksi.

Tilannekuvan välittäminen yhteistyön kehittämisessä alueilla on keskeistä. Nykyistä tilannekuvaa tulisi kehittää vielä varautumisen yhteistyöalueen näkökulmasta.

Varmuusvarastoitujen lääkkeiden, lääkinnällisten laitteiden, henkilösuojainten ja muiden sosiaali- ja terveydenhuollossa käytettävien tavaroiden käyttöönotossa ja jakelussa on varmistettava riittävä yhteistyö alueiden toimijoiden kanssa.

Aluehallintovirastot toteavat, että hallituksen esityksen 12 §:ää koskevissa säännöskohtaisissa perusteluissa on viitattu sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021, sote-järjestämislaki) 50 b §:ään todeten sääntelyn olevan yhdenmukainen sen kanssa. Aluehallintovirastot tiedustelevat, onko tarkoitettu, että sosiaali- ja terveydenhuollon varmuusvarastoitujen lääkkeiden, lääkinnällisten laitteiden, henkilösuojainten ja muiden sosiaali- ja terveydenhuollossa käytettävien tavaroiden käyttöönotossa ja jakelussa käytetään sote-järjestämislain 50 c §:ssä tarkoitettua sosiaali- ja terveydenhuollon kansallista valmiusryhmää hallinnonalan huoltovarmuuteen liittyvien päätösten valmistelussa, ja menettely vastaa sote-järjestämislaissa säädettyä. Jos näin on, tulisi huoltovarmuuslaissa aluehallintovirastojen käsityksen mukaan selkeyden vuoksi olla viittaus sote-järjestämislain säännöksiin.

Virastot esittävät huolensa siitä, että, jos sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisen valmiusryhmän esitystä ei edellytetä tai sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueiden tai valmiuskeskusten osallistamisesta prosessiin ei erikseen säädetä, vaarana on, että harkinta keskittyy liikaa sosiaali- ja terveysministeriölle, eivätkä alueiden näkemykset tule riittävällä tavalla huomioiduksi.

Aluehallintovirastojen ylijohtajat

Ilkka Horelli – Lounais-Suomen aluehallintovirasto, puheenjohtaja
Merja Ekqvist – Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Markku Tervahauta – Itä-Suomen aluehallintovirasto
Kristiina Poikajärvi – Lapin aluehallintovirasto
Marko Pukkinen – Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto
Kaisa Ainasoja – Pohjois-Suomen aluehallintovirasto

Varautumisen yhteistyöryhmä

Tom Tallberg, puheenjohtaja, pelastusylitarkastaja, Pohjois-Suomen aluehallintovirasto